

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013

Sammanfattning

Utskottet behandlar regeringens skrivelse 2013/14:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013. Utskottet föreslår att skrivelsen läggs till handlingarna.

I skrivelsen redovisas resultatet av AP-fondernas verksamhet under 2013. Dessutom redovisar regeringen sina utvärderingar av fondernas långsiktiga och operativa förvaltning. Vidare granskas fondernas arbete med hållbarhet, ägarstyrning och ersättningar.

Utskottet konstaterar att fondernas förvaltning under 2013 gav ett samlat resultat på drygt 127 miljarder kronor, vilket kan jämföras med drygt 100 miljarder kronor 2012. En hög andel aktier i kombination med en stark utveckling på underliggande aktiemarknader förklarar resultaten.

I skrivelsen granskas AP-fondernas riktlinjer för etik och miljö.

Granskningen visar bl.a. att AP-fonderna inom vissa områden har mer generösa förmåner än andra jämförbara myndigheter. Utskottet anser att det är viktigt för allmänhetens förtroende för AP-fonderna och pensionssystemet att fondernas styrelser ser till att fonderna har riktlinjer för bl.a. förmåner som motsvarar vad som gäller för andra statliga myndigheter och att riktlinjerna följs.

I betänkandet finns en motivreservation (V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Fondernas resultat 2013	4
Regeringens utvärdering av AP-fonderna	8
Ytterligare information.....	11
AP-fondernas resultat första halvåret 2014	11
Utskottets överväganden.....	12
AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013.....	12
Reservation	14
AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013 – motiveringen (V).....	14
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	16
Skrivelsen.....	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:130 till handlingarna.

Reservation (V) – motiveringen

Stockholm den 6 november 2014

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Anna Kinberg Batra (M), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Jörgen Hellman (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Hans Unander (S), Dennis Dioukarev (SD), Erik Ullenhag (FP), Jakob Forssmed (KD), Marie Granlund (S), Niklas Karlsson (S), Börje Vestlund (S) och Håkan Svenneling (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I skrivelse 2013/14:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013 lämnar regeringen en redovisning av AP-fondernas verksamhet under 2013. Dessutom ingår en utvärdering av AP-fondernas verksamhet i ett längre perspektiv samt fondernas arbete med frågor om hållbarhet, ägarstyrning och ersättningar.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Fondernas resultat 2013

Det samlade resultatet för Första–Fjärde och Sjätte AP-fonderna (buffertfonderna) uppgick till 127 miljarder kronor 2013. Det var det näst bästa resultatet sedan fonderna drog igång 2001. En hög andel aktier i kombination med en stark utveckling på underliggande aktiemarknader förklarar resultatet. Det förvaltade kapitalet i buffertfonderna uppgick till 1 058 miljarder kronor i slutet av 2013.

Buffertfondernas avkastning har varierat stort över åren i takt med utvecklingen på de finansiella marknaderna. Fondernas avkastning sedan starten 2001 uppgår till 4,7 procent per år, vilket väl överstiger ökningen i inkomstindex – det index som ligger till grund för uppräknings av skulden i inkomstpensionssystemet. Fonderna har därmed bidragit positivt till den långsiktiga finansieringen av systemet. Buffertfonderna börjar nu bidra till förmögenhetsbildningen i inkomstpensionssystemet som det var tänkt när det nuvarande AP-fondssystemet infördes 2001.

Tabell 1 Buffertfondernas redovisade avkastning jämfört med inkomstindex och totalt fondkapital (procent och mdkr)

	2013	2012	2011	2010	2009	2001–2013	2009–2013
Avkastning (%)	13,5	11,6	-1,9	10,2	19,4	4,7	10,6
Inkomstindex (%)	3,7	4,9	1,9	0,3	6,2	3,3	3,4
Totalt fondkapital (mdkr)	1 058	958	873	895	827		

Anm. Inkomstindex visar genomsnittsinkomstens utveckling och ligger till grund för uppräknings av skulden i inkomstpensionssystemet.

Som framgår av tabell 2 ökade Första–Fjärde AP-fonderna sina kostnader under 2013, vilket bl.a. förklaras av ökade externa förvaltningskostnader.

Sjunde AP-fondens förvaltade kapital uppgick till 186 miljarder kronor i slutet av 2013, och avkastningen i statens förvalsalternativ var 32 procent 2013.

Tabell 2 Buffertfondernas interna och externa förvaltningskostnader 2013 (2012) (mnkr)

	Interna kostnader	Externa kostnader	Totalt
Första AP-fonden	161 (177)	189 (145)	350 (322)
Andra AP-fonden	178 (169)	245 (203)	423 (372)
Tredje AP-fonden	173 (183)	155 (119)	328 (302)
Fjärde AP-fonden	187 (179)	90 (39)	277 (218)
Sjätte AP-fonden	98 (116)	24 (21)	122 (137)
Summa	797 (824)	703 (527)	1 500 (1 351)

Anm. Externa förvaltningskostnader utgörs av depåkostnader och fasta provisionskostnader.

Första AP-fondens resultat

Första AP-fondens resultat uppgick till 25,7 miljarder kronor 2013. Resultatet motsvarar en avkastning på 11,2 procent efter kostnader (11,3 procent året innan). Under året överfördes 6,9 miljarder kronor till pensionssystemet. Sammantaget ökade fondkapitalet med 18,8 miljarder kronor till 253 miljarder kronor.

Första AP-fondens styrelse har för 2013 omformulerat AP-fondens mål till en nominell avkastning om 5,5 procent efter kostnader över rullande tioårsperioder. Tidigare var målet formulerat över en femårsperiod. Under tioårsperioden 2004–2013 hade AP-fonden en nominell avkastning på 6,5 procent per år, vilket överträffade fondens mål för perioden. Under den senaste femårsperioden (2009–2013) uppgick fondens nominella avkastning till 10,0 procent per år (2,5 procent närmast föregående femårsperiod).

Andra AP-fondens resultat

Andra AP-fondens resultat uppgick till 30,1 miljarder kronor 2013, vilket motsvarar en avkastning på 12,7 procent efter kostnader (13,3 procent året innan). Under året överfördes 6,9 miljarder kronor till pensionssystemet. Fondkapitalet ökade därmed under året med 23,3 miljarder kronor till 265 miljarder kronor.

Andra AP-fondens långsiktiga mål är en real avkastning på 5 procent per år. Syftet är att minimera konsekvenserna av den automatiska balanseringen i pensionssystemet. För den senaste tioårsperioden (2004–2013) hade Andra AP-fonden en genomsnittlig real avkastning på 5,8 procent, vilket innebär att fonden uppnådde målet för perioden. För femårsperioden 2009–2013 uppgick AP-fondens genomsnittliga avkastning till 9,8 procent per år, vilket innebär att fonden uppnådde målet även för denna period.

Tredje AP-fondens resultat

Tredje AP-fondens resultat uppgick till 32,4 miljarder kronor 2013, vilket motsvarar en avkastning på 14,1 procent efter kostnader (10,7 procent året innan). Fondkapitalet ökade med 25,5 miljarder kronor till 258 miljarder kronor. Under året överfördes 6,9 miljarder kronor till pensionssystemet.

För tioårsperioden 2004–2013 uppgick den genomsnittliga reala avkastningen på Tredje AP-fondens kapital till 5,2 procent per år, vilket innebär att fonden uppnådde sitt långsiktiga mål på 4 procent per år. Fonden har även uppnått målet sett under den senaste femårsperioden (2009–2013) med en real genomsnittlig avkastning på 8,2 procent per år.

Fjärde AP-fondens resultat

Fjärde AP-fondens resultat uppgick till 37,0 miljarder kronor 2013, vilket motsvarar en avkastning på 16,4 procent efter kostnader (11,2 procent året innan). Under året överfördes 6,9 miljarder kronor till pensionssystemet. Fondkapitalet ökade under året med 30,1 miljarder kronor till 260 miljarder kronor.

Fjärde AP-fondens långsiktiga mål är att den reala avkastningen i normalportföljen ska uppgå till 4,5 procent per år i genomsnitt, under en period av tio år. Enligt fondens bedömning är målet det som krävs för att pensionssystemets tillgångar och skulder ska balansera på lång sikt (40 år). Fjärde AP-fondens reala avkastning under tioårsperioden 2004–2013 uppgick i genomsnitt till 5,9 procent per år (närmast föregående tioårsperiod var den 5,8 procent per år). Fonden uppnådde därmed målet.

Sjätte AP-fondens resultat

Sjätte AP-fondens resultat uppgick till 1,9 miljarder kronor 2013 (1,7 miljarder kronor året innan), vilket motsvarar en nominell avkastning på 9,2 procent (9,2 procent året innan). Fondkapitalet ökade till 22,1 miljarder kronor under året. Sedan fonden bildades 1996 har fondkapitalet vuxit med 11,7 miljarder kronor, vilket motsvarar en genomsnittlig nominell avkastning på 4,5 procent per år (från starten till 2012 var motsvarande avkastning 4,2 procent per år).

Sjätte AP-fonden införde 2012 en ny strategi och ett nytt mål för fonden. Strategin är att fortsätta vara en långsiktig investerare i onoterade bolag genom både direktinvesteringar i företag och indirekta investeringar genom fonder. Sjätte AP-fondens nominella avkastningsmål gäller fr.o.m. 2012.

För tioårsperioden 2004–2013 uppgick målet till 14,0 procent per år. Det målet nådde inte fonden. Avkastningen för perioden var i genomsnitt 5,6 procent per år.

Sjunde AP-fondens resultat

Sjunde AP-fonden är den av AP-fonderna som verkar inom premiepensionssystemet. Fonden erbjuder systemets förvalsalternativ som också är det enskilt största placeringsalternativet för premiepensionsspararna. Sjunde AP-fonden förvaltar två fonder i premiepensionssystemet, AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond. Dessa fonder bildades 2010 då de ersatte Premiesparfonden och Premievalsfonden. Samtidigt infördes förvalsalternativet AP7 Såfa (Statens årskullsförvaltningsalternativ) som är en generationsfond med en sammansättning av risk som ska spegla pensionsspararens ålder.

Vid utgången av 2013 hade drygt 3 miljoner premiepensionssparare förvalsalternativet Såfa, vilket är ca 45 procent av spararna i premiepensionssystemet. Målet för Såfa är att den ska nå en avkastning som är minst lika bra som genomsnittet av de privata fonderna i premiepensionssystemet. Under 2013 uppgick avkastningen i Såfa till 32,0 procent (17,4 procent året innan). För de privata fonderna på Pensionsmyndighetens fondtorg uppgick avkastningen i genomsnitt till 15,7 procent (10,5 procent året innan).

För perioden sedan starten 2000 till utgången av 2013 var den genomsnittliga avkastningen för förvalsalternativet (beräknat över tolv år och två månader) 3,5 procent per år. Den genomsnittliga avkastningen i fonderna på Pensionsmyndighetens fondtorg var 1,5 procent per år under samma period.

Tabell 3 AP-fondernas utgående fondkapital och resultat 2013 samt avkastningsmål (efter kostnader, mdkr och procent)

	Utgående fondkapital	Resultat	%	AP-fondernas avkastningsmål
Första AP-fonden	253	25,7	11,2	Nominell avkastning på 5,5 % per år över rullande tioårsperiod
Andra AP-fonden	265	30,1	12,7	Real avkastning på 5,0 % per år under minst en tioårsperiod
Tredje AP-fonden	258	32,4	14,1	Real långsiktig avkastning på 4,0 % per år
Fjärde AP-fonden	260	37,0	16,4	Real avkastning på 4,5 % per år under en period på tio år
Sjätte AP-fonden	22	1,9	9,2	Nominell avkastning SIX Nordic 200 CAP GI+2,5 procentenheter över fem år
Summa	1 058	127,1		
Sjunde AP-fonden	186		32,0	Förvalsalternativet (Såfa) avkastning minst lika bra som genomsnittet av privata fonder i premiepensionssystemet

Regeringens utvärdering av AP-fonderna

Allmänt

Första–Fjärde AP-fondernas strategiska förvaltning

Efter en genomgående stark utveckling på aktiemarknaderna överstiger Första–Fjärde AP-fondernas långsiktiga avkastning fondernas interna mål över tioårsperioden 2004–2013. Fondernas tillgångsfördelning med en hög andel aktier bidrog till de goda resultaten 2012 och 2013.

Regeringen anser att det är positivt att Första–Fjärde AP-fonderna alltmer fokuserar på de mer långsiktiga strategiska besluten men anser också att fonderna tydligare bör redovisa de överväganden som ligger till grund för de strategiska allokeringsbeslut som tas. Av särskilt intresse är hur förhållanden och förändringar på finansmarknaderna påverkar synen på avkastning och risk i de strategiska besluten.

Även Första–Fjärde AP-fondernas fortsatta diversifiering av förvaltningsmodeller och investeringsstrategier är enligt regeringens bedömning positiv och bidrar till riskspridning och möjligheter till en mer robust avkastning över tid.

Skillnaden i avkastning mellan fonderna var relativt stor under 2013. Sett i ett tioårsperspektiv (2004–2013) och även sedan starten (2001–2013) är dock skillnaderna små.

Eftersom Första–Fjärde AP-fonderna förvaltar allmänna pensionsmedel är det enligt regeringen angeläget att fondernas redovisningar så långt möjligt är jämförbara i termer av avkastning och risk. Det är därför positivt att fonderna under året fortsatte att utveckla gemensamma nyckeltal för detta.

AP-fonderna tenderar enligt regeringen att vara överviktade i svenska tillgångar jämfört med placeringar i utländska tillgångar. Regeringen anser att fonderna tydligare bör redovisa grunderna för detta förhållande, de överväganden som görs i termer av förväntad avkastning och risk samt hur detta är till nytta för det svenska pensionssystemet.

Första–Fjärde AP-fondernas aktiva förvaltning

Första–Fjärde AP-fondernas aktiva förvaltning brister i jämförbarhet över tid, och regeringen menar att det därför är svårt att dra långtgående slutsatser. Betydelsen av aktiv förvaltning bör dock inte överdrivas enligt regeringen eftersom resultaten är en begränsad del av fondernas samlade resultat. År 2013 utgjorde andelen drygt 2 procent av resultatet. Det är i stället de strategiska besluten och den övergripande tillgångsallokeringen som dominerar utvecklingen av resultat och risk i fondernas kapitalförvaltning. Första–Fjärde AP-fondernas strävan att i ökad utsträckning fokusera på medelfristiga

strategiska allokeringsbeslut i förhållande till kortsiktig aktiv förvaltning välkomnas.

Utfallen för Första–Fjärde AP-fondernas aktiva förvaltning har förbättrats de senaste åren, både de årliga utfallen och på fem års sikt. Andra och Fjärde AP-fonderna, som även redovisar riskjusterade mått, har nått sina mål och en överavkastning i förhållande till tagna risker.

I övrigt anser regeringen att det är viktigt att fonderna är transparenta i redovisningen av resultaten av den aktiva förvaltningen.

Sjätte AP-fonden

Sjätte AP-fonden skiljer sig från de andra fyra buffertfonderna i flera avseenden. Enligt styrelsens tolkning är fondens uppdrag att uppnå långsiktigt hög avkastning med tillfredsställande riskspridning genom att investera i riskkapital främst i privata bolag i Norden. Sjätte AP-fonden är också en stängd fond, vilket innebär att fonden inte har några in- eller utflöden via pensionssystemet.

Sjätte AP-fondens avkastning på 9,2 procent 2013 bidrog till att lyfta det långsiktiga resultatet, men resultatet är fortfarande väsentligt lägre än det nya ambitiösa mål som fondens styrelse fastställde 2012.

Den nya investeringsstrategi som tog form 2011 mot mogna onoterade företag har välkomnats av regeringen. Spridningen i resultat mellan olika delar av investeringsverksamheten är fortfarande stor. Investeringar i mogna företag ger bra avkastning, medan investeringar i expansionsbolag presterar sämre. Strategiskiftet 2011 verkar dock ha gett resultat, och tendenser till förbättrad lönsamhet kan skönjas.

Även om Sjätte AP-fondens avkastning inte når upp till målet för verksamheten överstiger den utvecklingen i inkomstindex – vilket innebär att fonden bidragit till den långsiktiga finansieringen av tillgångarna i inkomstpensionssystemet.

Sjunde AP-fonden

Strategisk förvaltning

Avkastningen för Sjunde AP-fondens förvalsalternativ (AP7 Såfa) uppgick till 32 procent 2013, vilket var dubbelt så högt som den genomsnittliga avkastningen för privata fonder i premiepensionssystemet. Även sett över tidsperioden 2010–2013 var avkastningen hög: 13,3 procent jämfört med 6,6 procent för de privata fonderna. AP7 Såfas stora aktieexponering, förstärkt med en s.k. strategisk hävstång, ger bra utdelning i tider av kraftig uppgång på aktiemarknaderna. Hävstången verkar dock även vid nedgång på aktiemarknaden, vilket innebär att AP7 Såfa riskerar att gå sämre än index när aktiemarknaden utvecklas svagt.

Mot bakgrund av att Sjunde AP-fonden är den enskilt största aktören i premiepensionssystemet finns det enligt regeringen skäl att ange andra externa referenspunkter, t.ex. utvecklingen inom ramen för inkomstpensionssystemet. Sedan starten 2001 har den genomsnittliga avkastningen i Sjunde AP-fondens förvalsalternativ väl överträffat utvecklingen i inkomstindex. Det innebär att pensionssparande i statens förvalsalternativ utvecklats bättre än den genomsnittliga inkomstutvecklingen i samhället.

Aktiv förvaltning

Sjunde AP-fondens produkter är i huvudsak passivt förvaltade, men 18 procent av kapitalet uppges vara aktivt förvaltad. Den aktiva förvaltningen gav förlust 2013.

För att öka transparensen i nyttan av den aktiva förvaltningen bör Sjunde AP-fonden enligt regeringen redovisa en utvärdering av den aktiva förvaltningen och dess tre delar (taktisk förvaltning, absolutavkastande alfaförvaltning och förvaltning av onoterade tillgångar).

Hållbarhet, ägarstyrning och ersättningar

Enligt regeringen visar årets granskning att AP-fonderna fortsatt att utveckla arbetet med att integrera hållbarhet i respektive fonds verksamhet. Fonderna kommer enligt regeringen väl ut i en internationell jämförelse med andra pensionsfonder som är valda för att de har kommit långt i arbetet med integration av hållbarhet. Regeringen anser att fonderna bör fortsätta att agera som föredömen när det gäller att arbeta med att integrera hållbarhet i förvaltningen. AP-fonderna bör också se över möjligheterna att utveckla verksamheten utifrån de rekommendationer som lämnas av McKinsey och revisorerna. Det gäller följande områden:

- investeringsmandatet
- investeringsfilosofi och strategi
- verktyg och processer
- resurser och organisation
- uppföljning och extern rapportering.

När det gäller riktlinjer för ägande och ägarrapportering anser regeringen att fonderna kan bli tydligare på att lyfta fram vilka huvudfrågor de driver, resultatet av arbetet och eventuella skillnader mellan fondernas inriktning och utfall. Dessutom finns det anledning för fonderna att samarbeta med att ta fram metoder för ägarstyrning.

Regeringen menar också att det är viktigt att fonderna fortsätter att ha stort fokus på ersättningar eftersom det påverkar allmänhetens förtroende för AP-fonderna. Fonderna kan bli tydligare i redovisningen av hur de agerar när det gäller ersättningar till ledande befattningshavare i portföljbolagen, t.ex. varför

de i vissa fall fullt ut följer regeringens riktlinjer men i andra fall väljer att avvika.

Övriga förvaltningsfrågor

Regeringen anser att det är viktigt att AP-fonderna har en god intern styrning och kontroll så att förtroendet för fonderna och pensionssystemet säkerställs. De granskningar som görs inom området av revisorerna och i förekommande fall av Riksrevisionen är därför av stor vikt.

Under 2013 granskade Riksrevisionen Sjunde AP-fonden och riktade allvarlig kritik mot den interna styrningen och kontrollen i fonden. Det kan dock noteras att Sjunde AP-fonden förstärkt de aktuella funktionerna och att den interna styrningen och kontrollen i dag är i nivå med privata fondbolags.

Vad gäller den årliga revisionen ser regeringen allvarligt på de direktupphandlingar som Fjärde AP-fonden gjorde under 2013 och utgår från att fonden sett över rutinerna och säkerställt att reglerna för upphandling följs framöver.

Ytterligare information

AP-fondernas resultat första halvåret 2014

En genomgång av Första–Fjärde AP-fondernas halvårsrapporter visar att AP-fonderna redovisade ett relativt bra resultat under första halvåret 2014. Sammanlagt uppgick resultatet till 70 miljarder kronor, vilket kan jämföras med ett resultat på 46,3 miljarder kronor första halvåret 2013.

Fondernas kapital steg med 60,9 miljarder kronor jämfört med nivån i slutet av 2013. Tillsammans betalade fonderna ut 10 miljarder kronor till pensionssystemet.

Första AP-fonden redovisade ett resultat på 16,6 miljarder kronor, motsvarande en avkastning efter kostnader på 6,5 procent. Andra AP-fonden redovisade ett resultat på 18,1 miljarder kronor och en avkastning på 6,9 procent. Tredje AP-fondens resultat uppgick till 15,6 miljarder kronor eller en avkastning på 6,5 procent. Fjärde AP-fonden redovisade en avkastning på 7,2 procent eller ett resultat på 18,7 miljarder kronor.

För ungefär två år sedan kom Buffertkapitalutredningen med sitt betänkande AP-fonderna i pensionssystemet – effektivare förvaltning av pensionsreserven (SOU 2012:53). Efter en remissrunda med många och motstridiga synpunkter meddelade Pensionsgruppen våren 2014 att den vill ändra hela strukturen för AP-fonderna, till stor del i enlighet med utredningsförslaget.

Utskottets överväganden

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013 till handlingarna. Utskottet konstaterar att buffertfondernas förvaltning under 2013 gav ett resultat på drygt 127 miljarder kronor, vilket kan jämföras med 101 miljarder kronor för 2012. Buffertkapitalet ökade med 100 miljarder kronor, från 958 miljarder kronor i slutet av 2012 till 1 058 miljarder. Utskottet anser att fondernas starka resultat under 2013 är glädjande. Utskottet håller med regeringen om att fonderna i framtiden tydligare bör redovisa skälen till att de placerar mer i svenska tillgångar än i utländska tillgångar och hur det gagnar det svenska pensionssystemet. I skrivelsen granskas frågor om hållbarhet, ägarstyrningar och ersättningar. Granskningen visar att AP-fonderna fortfarande har mer generösa förmåner och villkor på vissa områden än andra myndigheter. Utskottet anser att det är viktigt för allmänhetens förtroende för AP-fondernas verksamhet att styrelserna i fonderna ser till att fonderna har samma eller liknande riktlinjer som andra jämförbara myndigheter och att riktlinjerna följs.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har granskat regeringens skrivelse 2013/14:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013.

En hög andel aktier i kombination med en stark utveckling på underliggande aktiemarknader bidrog till att buffertfonderna (Första–Fjärde AP-fonderna och Sjätte AP-fonden) redovisade ett resultat på drygt 127 miljarder kronor för 2013, jämfört med 101 miljarder kronor för 2012.

Resultatet innebar att fondernas samlade kapital ökade med 100 miljarder kronor, från 958 miljarder kronor i slutet av 2012 till 1 058 miljarder kronor i slutet av 2013.

Utskottet noterar att Första–Fjärde AP-fonderna under 2013 överförde totalt 27,5 miljarder kronor till Pensionsmyndigheten för utbetalning av samma års inkomstpensioner. Överföringen uppgick till 6,9 miljarder kronor per AP-fond. Underskotten i pensionssystemet beror på att den stora 40-talsgenerationen har börjat gå i pension.

Fondernas starka resultat under 2013 är enligt utskottet glädjande. Sedan 2001, då de nya placeringsreglerna infördes och pensionskapitalet delades upp i fyra lika stora fonder, har förvaltningen gett ett resultat på 499 miljarder kronor, vilket motsvarar en tillväxt på 4,7 procent per år. Det är högre än

tillväxten i det s.k. inkomstindexet under samma period (3,3 procent) och betyder att fonderna sedan starten har gett ett positivt bidrag till finansieringen av pensionssystemet.

Precis som regeringen konstaterar utskottet att AP-fonderna tenderar att vara överviktade i svenska tillgångar jämfört med placeringar i utländska tillgångar. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning om att fonderna i framtiden tydligare bör redovisa grunderna för detta förhållande, de överväganden som görs i termer av förväntad avkastning och risk samt hur detta är till nytta för det svenska pensionssystemet.

Enligt utskottet är det bra att regeringen valt att särskilt granska frågor om hållbarhet, ägarstyrning och ersättningar. AP-fonderna är statliga myndigheter. Det är viktigt för allmänhetens förtroende för fonderna och ytterst för hela pensionssystemet att ersättningsvillkor, personalförmåner, representation och tjänsteresor är rimliga och präglade av måttfullhet, tydlighet och transparens. Utskottet kan tyvärr även i årets betänkande konstatera att granskningen visar att AP-fonderna fortfarande har mer generösa förmåner och villkor på vissa områden än andra myndigheter. Utskottet anser därför återigen att det är viktigt att regeringen och inte minst AP-fondernas styrelser ser till att fonderna har samma eller liknande riktlinjer som andra jämförbara myndigheter, och att riktlinjerna följs. Utskottet noterar liksom förra året att regeringen i skrivelsen anger att den kommer att fortsätta att följa upp frågan.

Slutligen kan utskottet konstatera att fondernas starka resultat under 2013 fortsatte under det första halvåret 2014. En genomgång av halvårsrapporterna visar att förvaltningen i Första–Fjärde AP-fonderna gav ett resultat på 70 miljarder kronor, vilket kan jämföras med resultatet på 46,3 miljarder kronor första halvåret 2013.

Med det som anförts föreslår utskottet att regeringens skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013 läggs till handlingarna.

Reservation

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013 – motiveringen (V)

av Håkan Svenneling (V).

Ställningstagande

Utskottet har granskat regeringens skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013. Jag vill med anledning av detta anföra följande.

Vänsterpartiet anser att AP-fonderna måste följa mycket högt uppställda krav på etik och moral när de placerar pensionsmedel. Fondernas etik- och miljöhänsyn inskränker sig idag till att fonderna följer lagar och konventioner. Enligt vår mening är det inte tillräckligt. Vi vill att miljö- och etikhänsyn ska få väga lika tungt som hög avkastning vid investeringar. Vi anser därför att det är viktigt att ta fasta på de förslag som läggs fram i betänkandet från Kommittén om AP-fondernas etik- och miljöansvar (SOU 2008:17) och att kraven på AP-fonderna ökas i detta avseende. Vidare anser Vänsterpartiet att AP-fonderna bör fortsätta att utveckla en värdegrund som överensstämmer med Sveriges internationella åtaganden i stort och med intentionerna i internationella konventioner snarare än konventionernas bokstav. Värdegrunden och arbetssättet bör enligt min mening helt integreras i AP-fondernas verksamhet.

Det bör också utredas om det är möjligt att tillsätta ett oberoende råd som ska granska om fondernas investeringar följer riktlinjerna för etik och miljö. AP-fondernas redovisningar bör också göras mer enhetliga så att det blir lättare att utvärdera fondernas verksamhet. Redovisningarna bör t.ex. ange de beräknade utsläppen av växthusgaser som investeringarna innebär. AP-fonderna bör inte heller få investera i bolag som använder skatteparadis för att undgå beskattning.

Jag anser att det bör tillsättas en utredning om AP-fondernas placeringsregler så att etiska, sociala, samhällsekonomiska, och miljömässiga faktorer får en större tyngd i placeringsverksamheten. Det kan t.ex. handla om investeringar i infrastruktur, miljöteknik, medicin, gruvnäring och bostäder. Vidare bör gränsvärdena höjas som anger AP-fondernas inflytande i de bolag de investerar i. Dessutom bör förbudet mot att investera i onoterade värdepapper om det inte sker via andelar i riskkapitalfonder avskaffas. Förbudet hindrar nämligen AP-fonderna att investera i många mindre onoterade bolag inom t.ex. miljöteknik och medicin.

Vänsterpartiet anser att fonderna bör förbjudas att nyinvestera i bolag som har fossil verksamhet som huvudsaklig verksamhet. Befintliga investeringar i fossil verksamhet bör enligt vår mening ha avvecklats inom fem år.

De rörliga ersättningssystemen i finanssektorn var en av orsakerna till finanskrisen. Lönerna för såväl de ledande tjänstemännen som tjänstemän på lägre nivåer var, och är fortfarande, till stora delar kopplade till

finansinstitutens kreditvolym och kortsiktiga resultatmål. Det uppmuntrar till en riskabel kreditgivning och placeringar i riskfyllda värdepapper.

Enligt regeringens riktlinjer för anställningsvillkor i AP-fonderna får fonderna inte betala ut rörlig ersättning till ledande befattningshavare. Däremot är det tillåtet att betala ut rörlig ersättning till övriga anställda. Under 2013 betalade eller reserverade tre av AP-fonderna sammanlagt 11,1 miljoner kronor i rörlig ersättning till de anställda. De andra tre AP-fonderna – Första, Sjätte och Sjunde AP-fonderna – har redan förbjudit rörlig ersättning. Enligt Vänsterpartiets uppfattning riskerar system med rörliga ersättningar att leda till spekulationer och ökade risker i fondförvaltningen. Av denna anledning anser Vänsterpartiet att alla AP-fonderna bör följa Första, Sjätte och Sjunde AP-fondernas exempel och inte tillåta rörliga ersättningar.

Med det som sagts ovan föreslår även jag att regeringens skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013 läggs till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

2013/14:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013.